

Den demokratiske forståelse på erhvervsskoler 2019

Resultatrapport for DUFs spørgeskemaundersøgelse blandt erhvervsskoleelever gennemført i forbindelse med projektet ”Demokratiets Dag” i 2019.

I forbindelse med afviklingen af ”Demokratiets Dag” gennemførtes en spørgeskemaundersøgelse af elevernes og lærlingenes engagementet i demokratiet og samfundet forud for dagen på skolen.

Rapportgrundlag: 2.170 elever fra 37 erhvervsskoler og en FGU-institution fordelt over hele landet.

Dataindsamling: Svar indsamlet august – december 2019 forud for afviklingen af temadagen på de enkelte skoler.

Kildeangivelse: DUF – Dansk Ungdoms Fællesråd 2020

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	3
Introduktion	5
Det repræsentative demokrati og politikerne.....	6
Politisk selvtillid og handlemuligheder.....	11
De vigtigste emner for eleverne.....	14
Bilag 1: Baggrundsdata	18
Bilag 2: Figuroversigt	21

Introduktion

Dansk Ungdoms Fællesråd og Fagbevægelsens Hovedorganisation har siden 2017 udbudt Demokratiets Dag til landets erhvervsskoler. Demokratiets Dag er skabt med en målsætning om at styrke elevernes politiske selvtilid og viden om demokratiet som helhed. I forbindelse med Demokratiets Dag udsender Dansk Ungdoms Fællesråd et spørgeskema til eleverne forud for hvert Demokratiets Dag-arrangement, der dels skal sikre, at dagen bliver tilrettelagt bedst muligt til eleverne; og dels øger den viden, der er om eleverne på området.

På de følgende sider er de vigtigste resultater fra spørgeskemaundersøgelsen fra 2019 og tidligere år præsenteret og kort analyseret. I tilfælde, hvor det giver mening, er resultaterne sammenholdt med resultater fra andre undersøgelser for dels at give perspektiv og sætte resultaterne i forhold til andre sammenlignelige undersøgelser.

Dokumentet er opbygget omkring tre temaer, hvor det første beskæftiger sig med *elevernes forhold til det repræsentative demokrati og politikerne*; det andet beskæftiger sig med *elevernes politiske selvtilid og opfattelse af egne handlemuligheder*; mens det tredje beskæftiger sig med *de tematikker, eleverne vurderer som de vigtigste*. Til sidst i dokumentet findes baggrundsvariablene for eleverne.

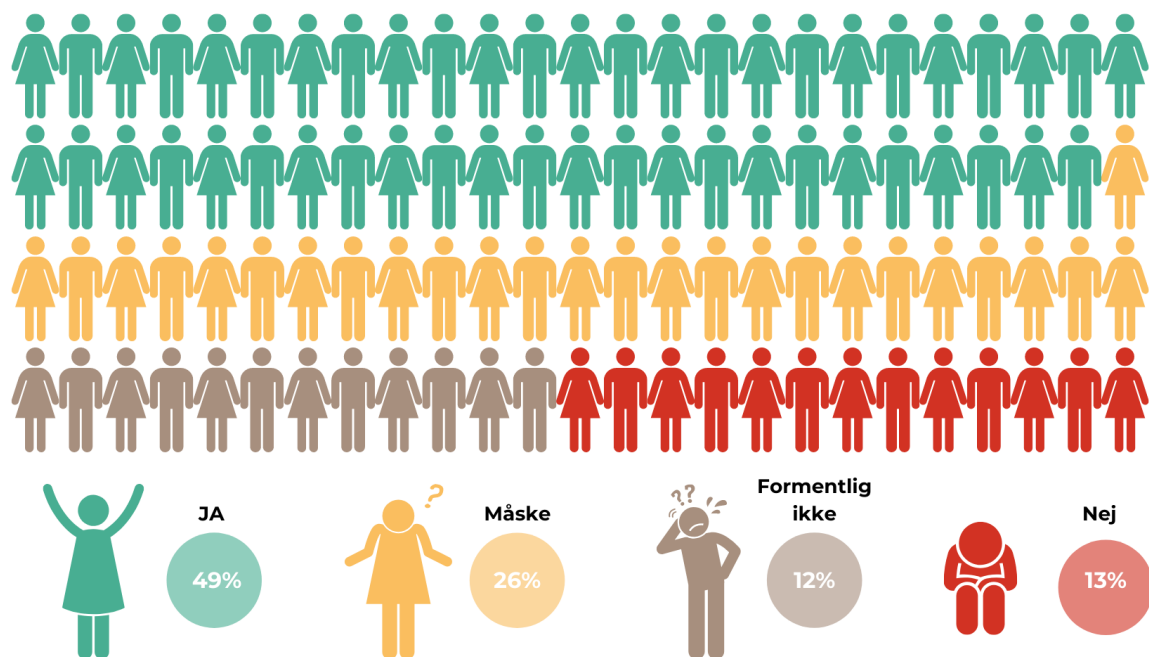

Det repræsentative demokrati og politikerne

Knap halvdelen af de adspurgte elever har svaret, at de helt sikkert ville stemme, hvis der var folketingsvalg i morgen, mens 26 % af eleverne har svaret, at de måske vil stemme, hvis der var valg til Folketinget i morgen. Det betyder, at 75 % af eleverne umiddelbart vurderer, at de ville stemme til et folketingsvalg, hvilket må siges at være relativt højt. Dette er dog stadig lavere end den faktiske valgdeltagelse for hele befolkningen til folketingsvalget i 2019, der lå på 84,6 %.

I relation til dette viser data fra folketingsvalget 2019, at erhvervsskoleelevernes valgdeltagelse var 16,2 %-point lavere end gymnasieelevernes; og 11,5 %-point lavere end den øvrige befolknings¹.

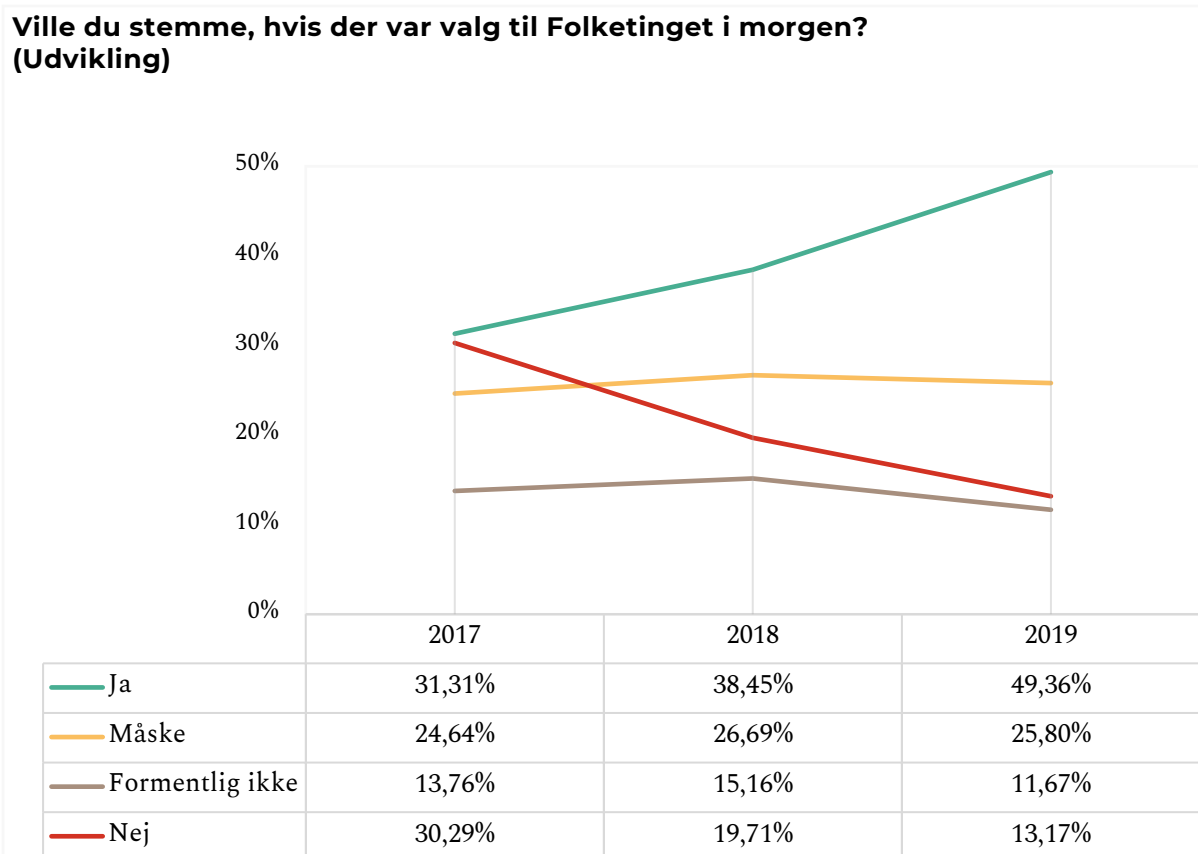
Ville du stemme, hvis der var valgt til Folketinget i morgen?

Figur 1: Intenderet stemmeafgivning ved FTV

¹ Kilde: https://cvap.polsci.ku.dk/forskning/valgdeltagelse/papers_og_rapporter/valgdeltagelse_fv19.pdf

I spørgeskemaundersøgelsen har der gennem de år, DUF har gennemført Demokratiets Dag, været en positiv udvikling ift. at flere har svaret, at de helt sikkert eller måske ville stemme, hvis der var Folketingsvalg. I 2017 svarede kun 56,95 % af eleverne netop dette, mens dette i 2019 var steget til hele 75,1 % - altså en stigning på 34,32 % svarende til knap 20 %-point.

Figur 2: Intenderet stemmeafgivning ved FTV (udvikling)

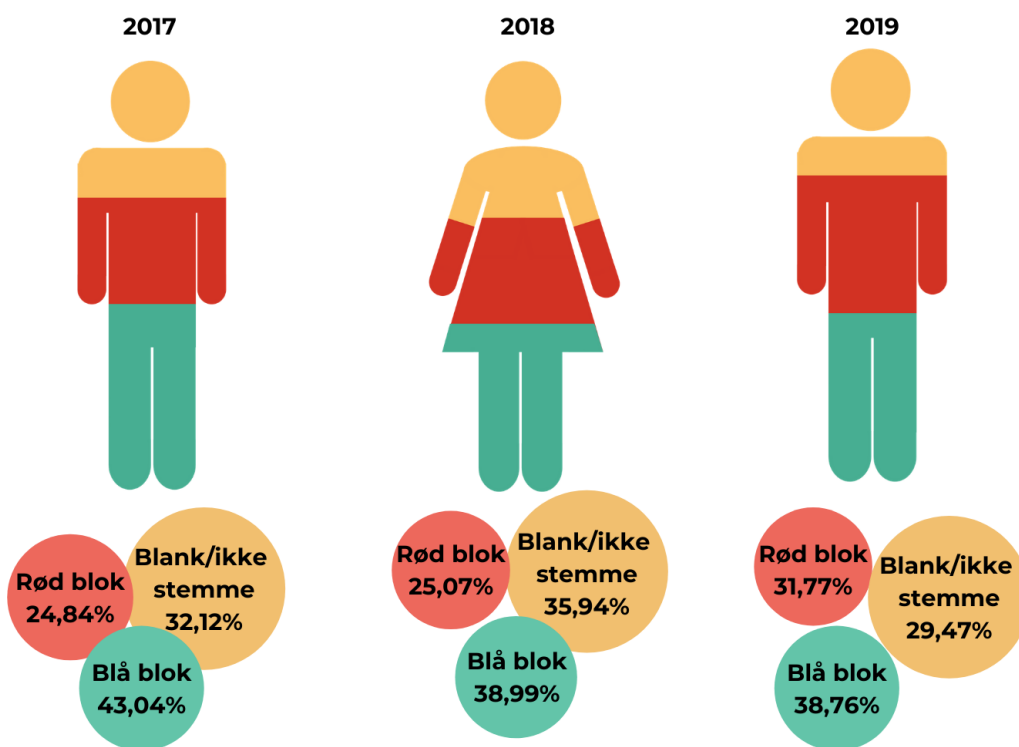
Denne udvikling kan dog endnu ikke observeres i den faktiske valgdeltagelse blandt erhvervsskoleelever, der ved folketingsvalget i 2015 var op 72,6%² og ved folketingsvalget i 2019 var 72,5%.

² Kilde: https://cvap.polsci.ku.dk/publikationer/arbejdspapirer/2016/Bhatti_et_al._2016_FT-valgdeltagelse_og_v_lgere_671091_.pdf

Ud over at spørge eleverne til om de ville stemme, hvis der var valg til Folketinget, bliver eleverne også spurgt til, hvilket parti de eventuelt ville stemme på, hvis der var valg til Folketinget. Ved dette spørgsmål ændrer tendensen sig lidt. Her svarer 29,47 % af eleverne i 2019, at de ville stemme blankt eller helt undlade at stemme. Dette udgør et lille fald fra 32,12 % i 2017 på 8,24 % og 2,65 %-point.

At 29,47 % af eleverne i 2019 svarer, de ville stemme blankt eller helt undlade at stemme, er en relativt høj andel. Ved folketingsvalget i 2019 valgte 16,4 % af de stemmeberettigede samlet set ikke at bruge deres stemme, mens kun 1,06 % af de stemmeberettigede stemte blankt eller indgav en ugyldig stemmeseddel³. Det betyder, at andelen af vælgere, der enten undlod at stemme eller stemte blankt eller ugyldigt ved folketingsvalget i 2019, er cirka 18 %. Tallene for hvor mange, der i undersøgelsen har sagt, de ville stemme blankt/undlade at stemme, og hvor mange der ved Folketingsvalget faktisk stemte blankt/undlod at stemme, er ikke fuldstændig sammenlignelige, men de giver en indikation af en manglende tillid på demokratiet hos erhvervsskoleeleverne sammenlignet med den øvrige befolkning.

Hvad ville du stemme, hvis der var valgt til Folketinget i morgen? (blokfordeling)

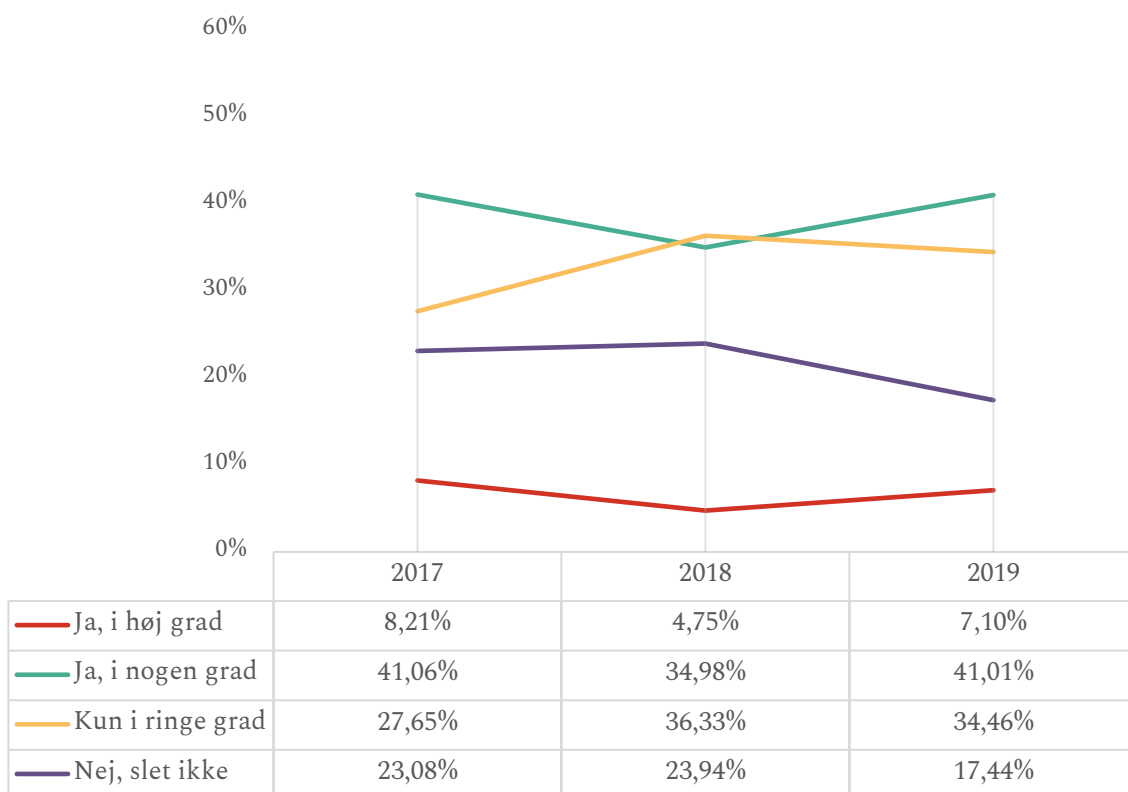

Figur 3: Udvikling i blokfordeling

³ Kilde: <https://valg.sim.dk/valg/folketingsvalg/resultater-fra-seneste-folketingsvalg/>

For at være en aktiv samfundsborger er ens viden om samfundet og det demokratiske system også centralt. Af den årsag bliver eleverne også spurgt ind til, om de vurderer, at de ved, hvad partierne står for. Her svarede 48,11 % af eleverne i 2019, at de i høj eller nogen grad mente vidste, hvad partierne stod for. I 2017 gjaldt det 49,27 % af eleverne. Selvom der ikke er sket nogen stor udvikling, er andelen af elever, der mener, de slet ikke ved hvad partierne står for, faldet fra 23,08 % i 2017 til 17,44 % i 2019. Dette er en positiv tendens.

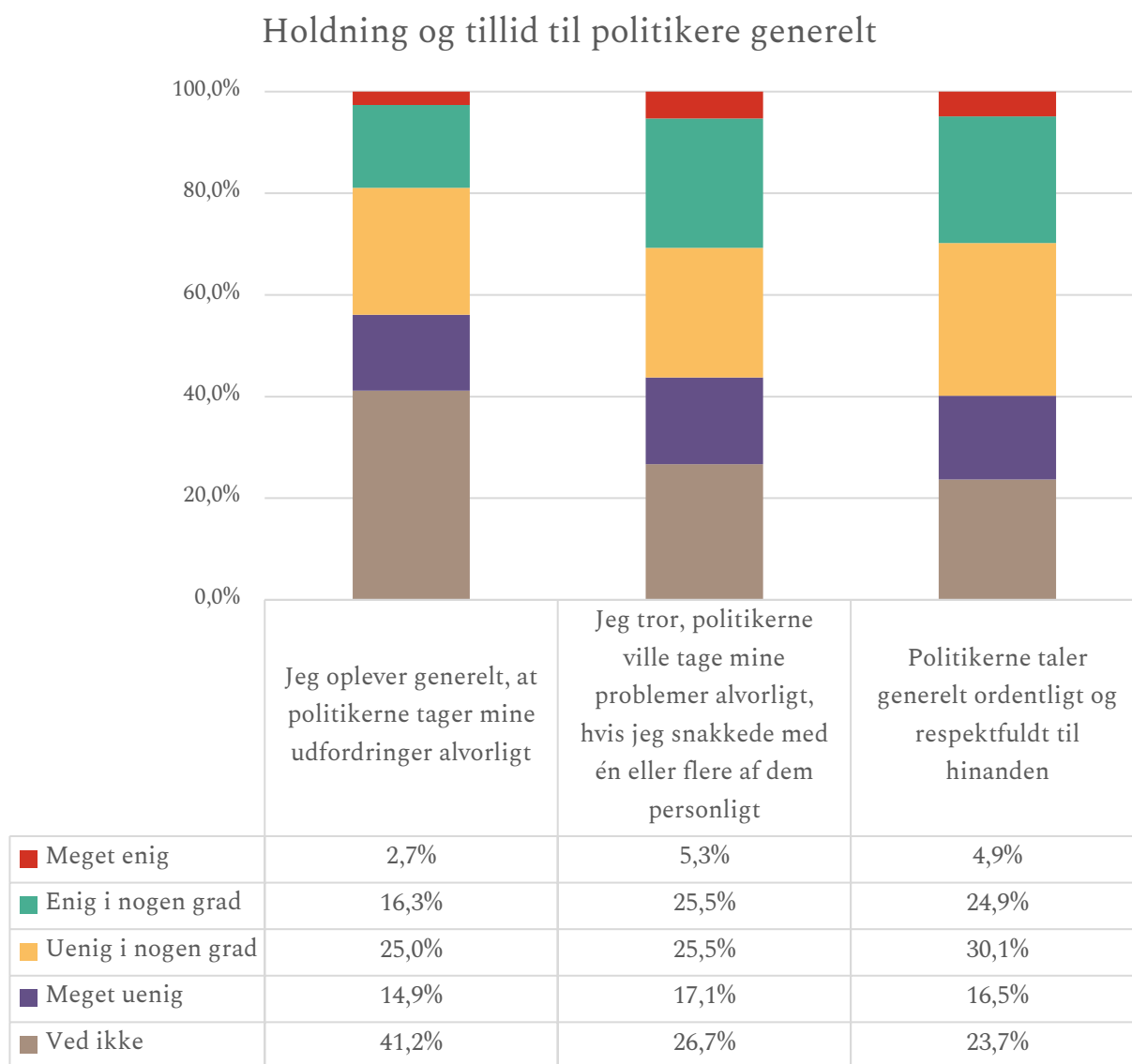
Ved du, hvad de forskellige partier står for?

Figur 4: Viden om partier, udvikling

Eleverne har generelt en lav tillid til, at politikerne tager deres problemer alvorligt. Kun 30,73 % af eleverne tror på, at politikerne ville tage deres problemer alvorligt, hvis de talte personligt med en eller flere af dem. Derudover mener kun 29,78 % af eleverne, at politikerne generelt taler ordentligt og respektfuldt til hinanden.

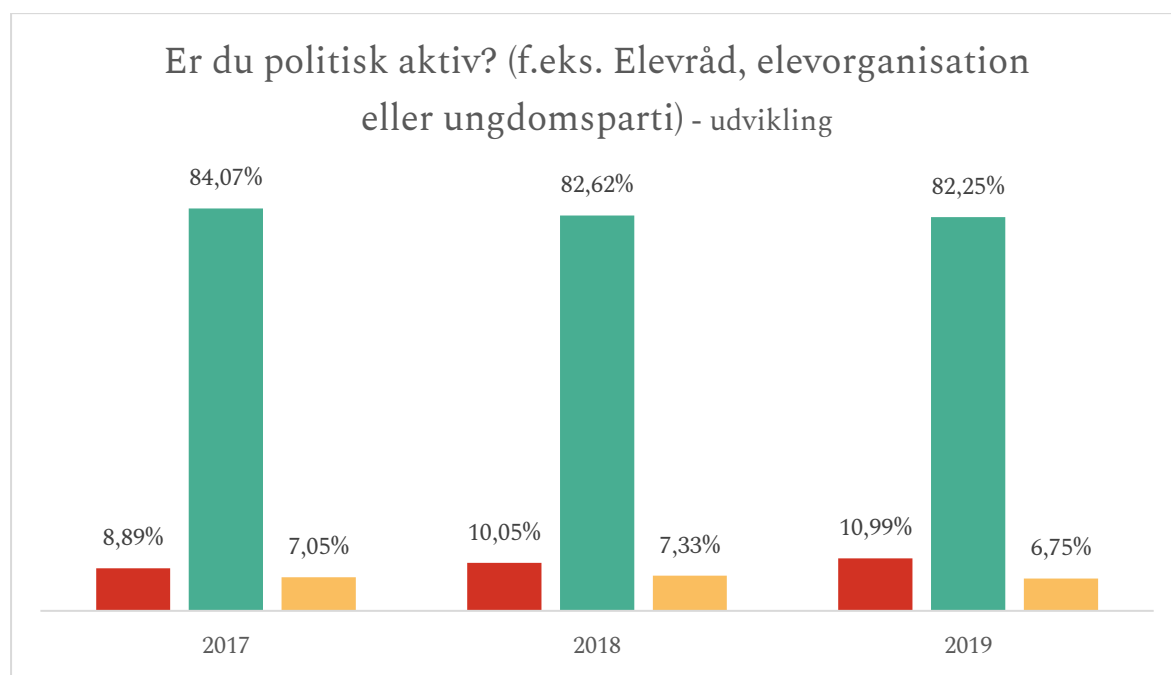
Figur 5: Tillid til politikere

Politisk selvtillid og handlemuligheder

Af de adspurgte elever svarer 10,99 % af eleverne, at de er politisk aktive i f.eks. deres elevråd, en elevorganisation (som f.eks. Erhvervsskolernes ElevOrganisation eller Landssammenslutningen af Handelsskoleelever) eller en partipolitisk ungdomsorganisation. Udviklingen siden 2017 i hvor mange elever, der er politisk aktive, er minimal. Med 8,89 % af eleverne, der var politisk aktive i 2017, til 10,99 % i 2019 er udviklingen så lille, at man ikke med sikkerhed kan konkludere, om den stigning er udtryk for en tendens.

Figur 6: Politisk aktiv

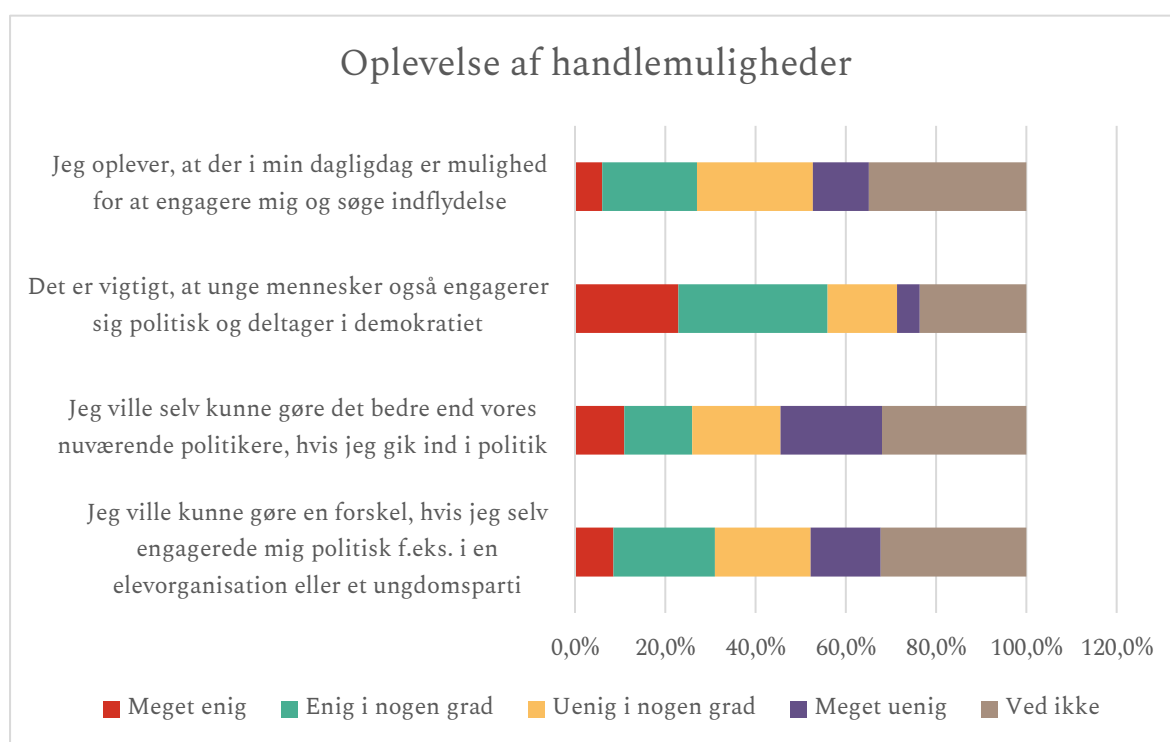

Figur 7: Politisk aktiv, udvikling

At eleverne i relativt lille grad er politisk aktive, kan hænge sammen med deres oplevelse af deres egne handlemuligheder. Her oplever kun 27,04 % af eleverne, at de høj eller nogen grad har mulighed for at engagere sig og søge indflydelse, og tilsvarende føler kun 30,96 % af eleverne, at de overhovedet ville kunne gøre en forskel, hvis de engagerede sig politisk i f.eks. en elevorganisation eller et ungdomsparti.

Til sammenligning viste DUFs demokratianalyse fra december 2019⁴, at blandt den samlede ungdom (16-25årige) er 55 % helt eller delvist enige i, at de har noget at bidrage med, når der diskuteres politik blandt venner og familie. Ligeledes er 52 % helt eller delvist enige i, at de har politiske holdninger, der er værd at lytte til.

Selvom tallene ikke er fuldstændigt sammenlignelige, giver de en indikation på, at erhvervsskoleelevernes demokratiske og politiske selvtillid er relativt lav - også når man ser på det i forhold til den øvrige ungdom.

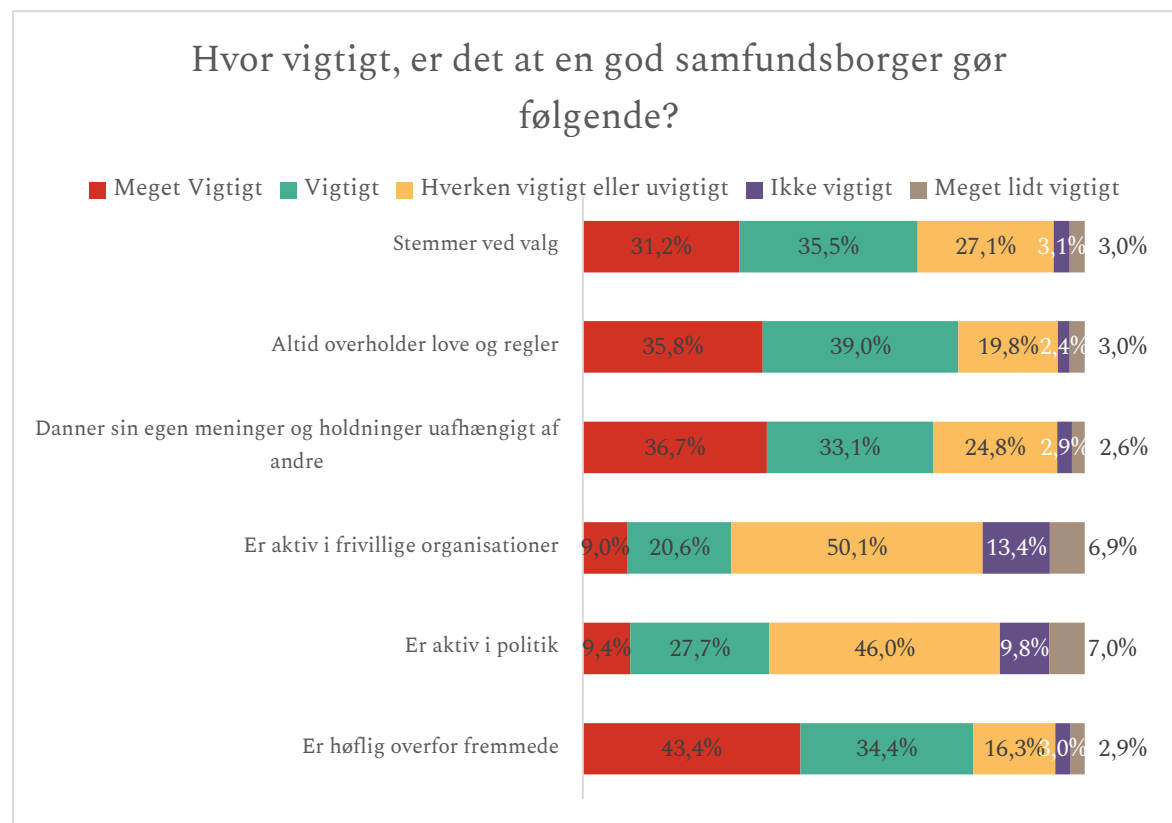
Figur 8: Oplevelse af handlemuligheder

Elevernes manglende demokratiske selvtillid mht. at kunne gøre en forskel ved selv at engagere sig politisk står i kontrast til, hvor stor en andel af eleverne, der mener, det er vigtigt, at unge mennesker engagerer sig politisk og deltager i demokratiet. Faktisk er hele 55,97 % af eleverne helt eller delvist enige i, at det er vigtigt, at unge mennesker engagerer sig i politik og deltager i demokratiet.

Hvorfor så lille en andel af eleverne har tillid til, de selv kunne gøre en forskel, sammenlignet med, hvor mange elever, der mener, det er vigtigt, at unge engagerer sig, kan man ikke give et entydigt svar på. Det fortæller dog, at eleverne synes, repræsentation af ungdommen er vigtig, men at de

⁴ Kilde: https://duf.dk/fileadmin/user_upload/Editor/Fakta_om_demokratianalysen_2019.pdf

ikke synes, de selv har kompetencerne til at sikre den. Dette udgør en udfordring. For at sikre reel repræsentation af eleverne bør en større andel af eleverne også kunne udgøre den repræsentation.

Figur 9: En god samfundsborger

For at være en god samfundsborger mener 77,81 % af eleverne, at det er vigtigt eller meget vigtigt at være høflig overfor fremmede, mens det at man overholder love og regler er næstvigtigst for eleverne, da 74,84% af eleverne mener, det er meget vigtigt eller vigtigt.

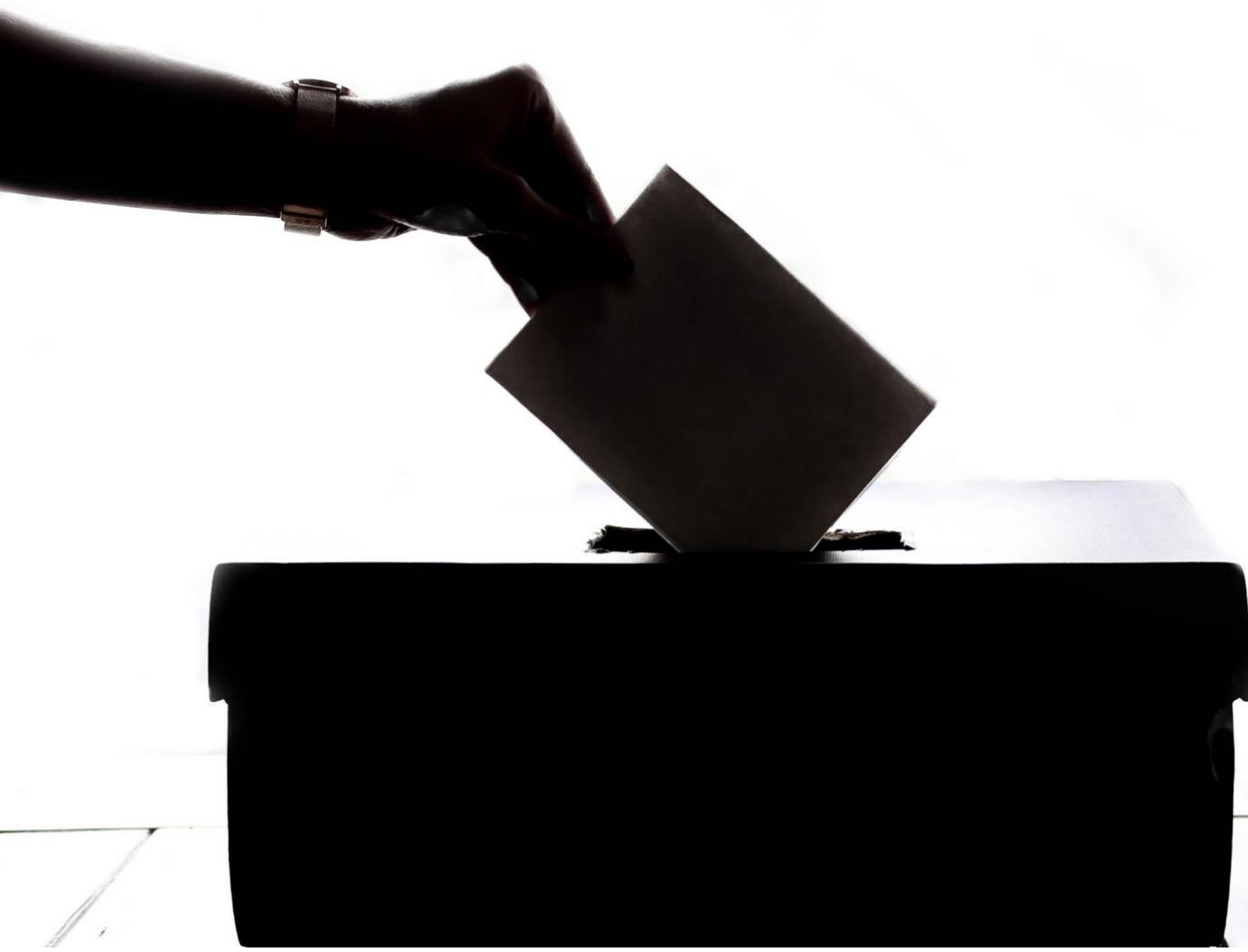
På tredje- og fjerdepladsen mht. hvad eleverne synes er vigtigt for at være en god samfundsborger er, at man danner sine meninger og holdninger uafhængigt af andre og stemmer ved valg. At det er centralt for eleverne for at være en god samfundsborger, står i kontrast til, hvor høj en andel af eleverne, der formentlig ikke eller slet ikke ville stemme, hvis der var valg til folketinget i morgen (24,84 %). Denne diskrepans kan være et udtryk for et "handlings- og holdningsvakuum", hvor eleverne mener, at visse ting er helt centrale for vores demokrati, men har en manglende politisk selvtillid til selv aktivt at arbejde med det.

De vigtigste emner for eleverne

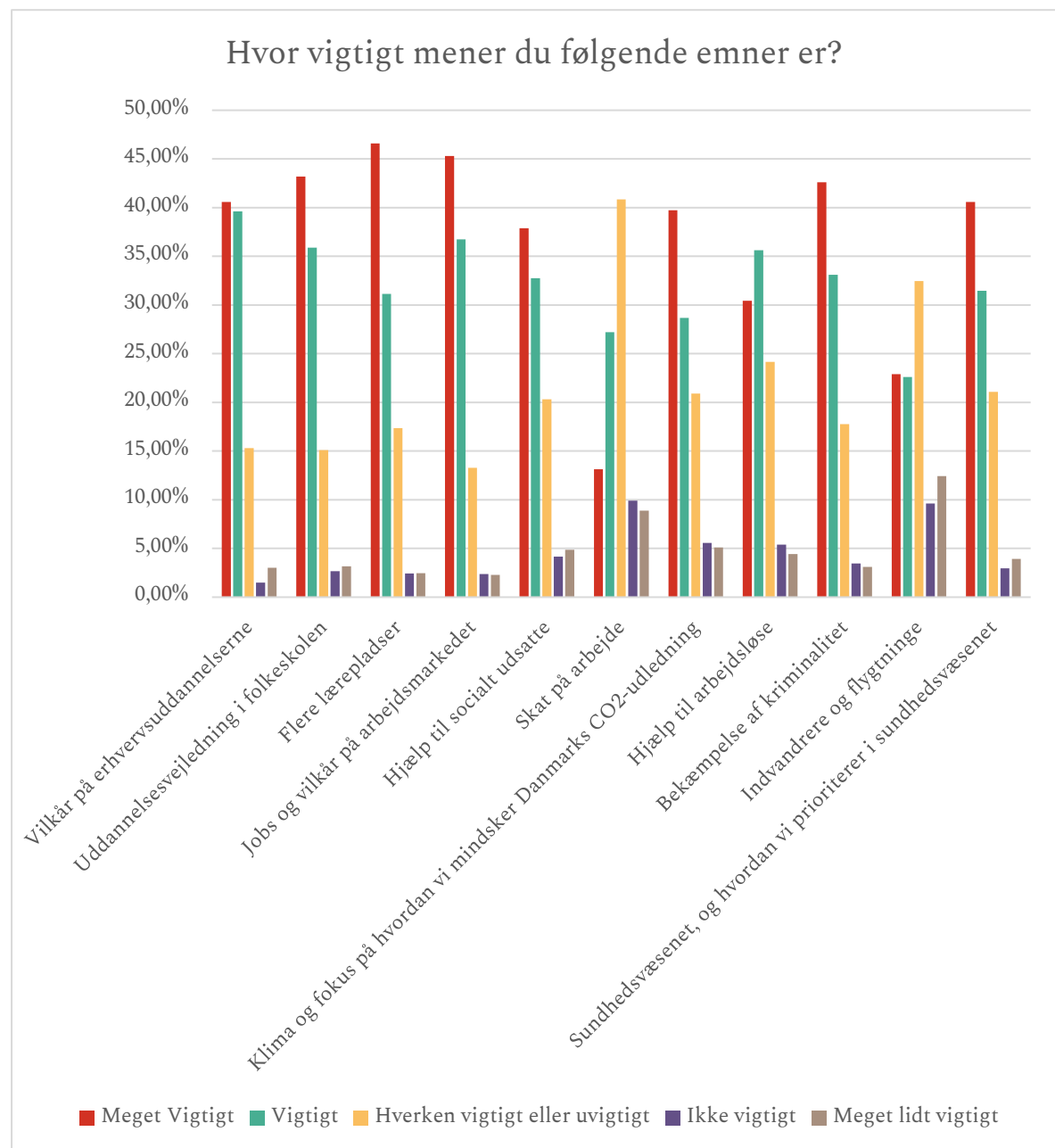
Det ville være en fejlslutning at tro, at når en relativt stor del af eleverne stemmer blankt eller ikke tror, de vil kunne gøre en forskel, så kunne det skyldes, at de ikke synes, noget er vigtigt.

Til spørgsmålet om, hvor vigtige eleverne synes forskellige politiske emner og områder er, er der nemlig ikke et eneste emne, som under 40 % af eleverne synes er vigtigt eller meget vigtigt. Desuden er der kun to emner, hvor under 50 % af eleverne synes, det er vigtigt eller meget vigtigt: "Skat på arbejde" (40,37 %) og "Indvandrere og flygtninge" (45,51 %).

De emner, eleverne synes er vigtigst, er "Jobs og vilkår på arbejdsmarkedet" (Meget vigtigt: 45,32 %; Vigtigt: 36,73 %), "Uddannelsesvejledning i folkeskolen" (Meget vigtigt: 43,18 %; Vigtigt: 35,90 %) og "Flere Lærepladser" (Meget vigtigt: 46,58 %; Vigtigt: 31,15 %). Disse emner, lægger også tæt på elevernes hverdag, og det fylder derfor forståeligt nok meget blandt eleverne.

Dertil kommer "Bekæmpelse af kriminalitet"(Meget vigtigt: 42,60 %; Vigtigt: 33,09 %) og "Sundhedsvæsenet, og hvordan vi prioriterer i sundhedsvæsenet" (Meget vigtigt: 40,58 %; Vigtigt: 31,46 %).

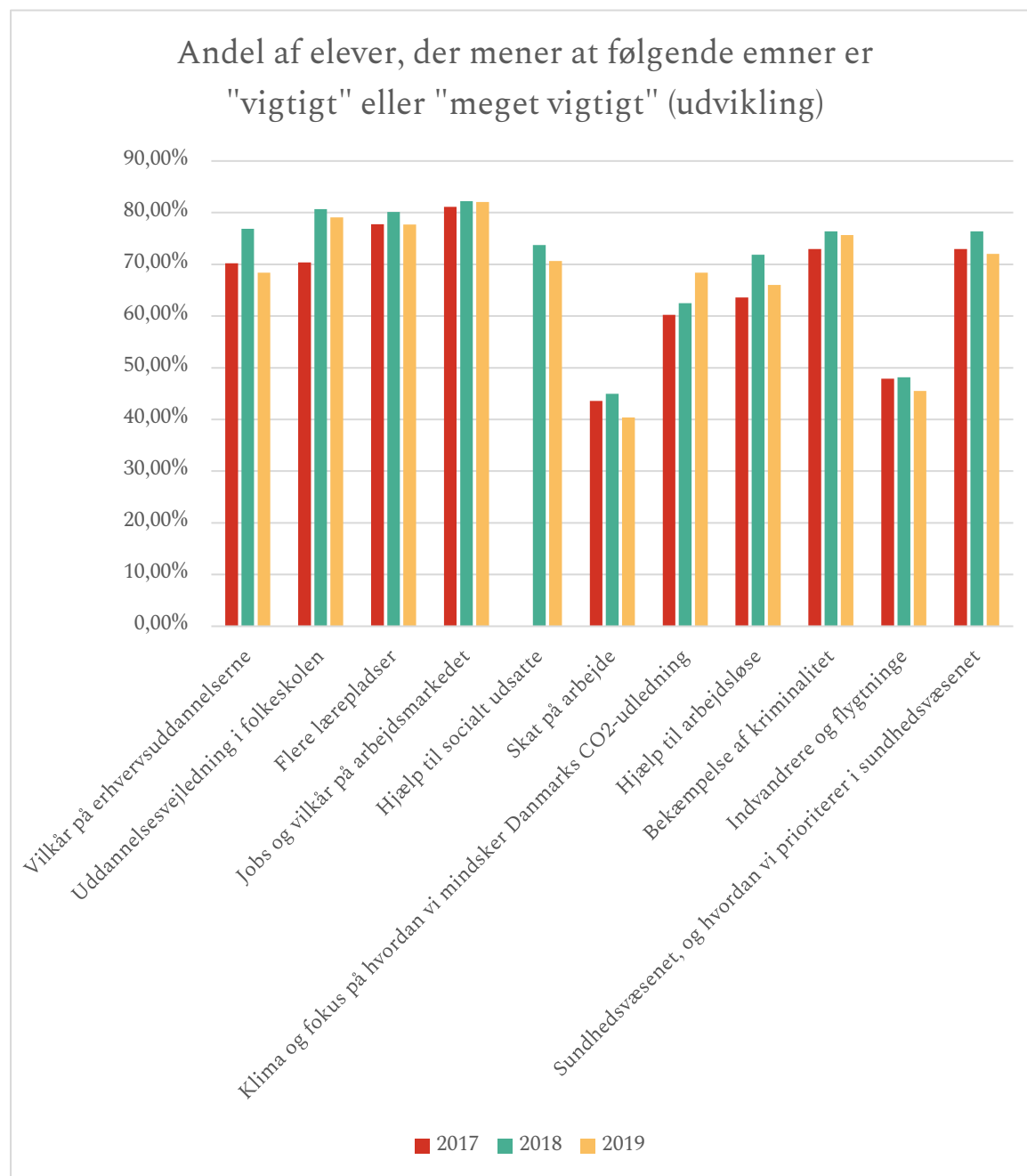
Figur 10: Emner

Siden 2017 har der ikke været en stor udvikling, i hvad eleverne synes er vigtigt. Således har "Jobs og vilkår på arbejdsmarkedet" og "Flere lærepladser" alle tre år været nogle af de emner eleverne synes er vigtigst.

Mest tydeligt er det dog at "uddannelsesvejledning i folkeskolen" siden starten af Demokratiets Dag i 2017 er gået fra at være et emne 70,39% af eleverne synes er "vigtigt" eller "meget vigtigt".

Dette har udviklet sig så 79,09% af eleverne i 2019 synes at "Uddannelsesvejledning i folkeskolen" var "vigtigt" eller "meget vigtigt".

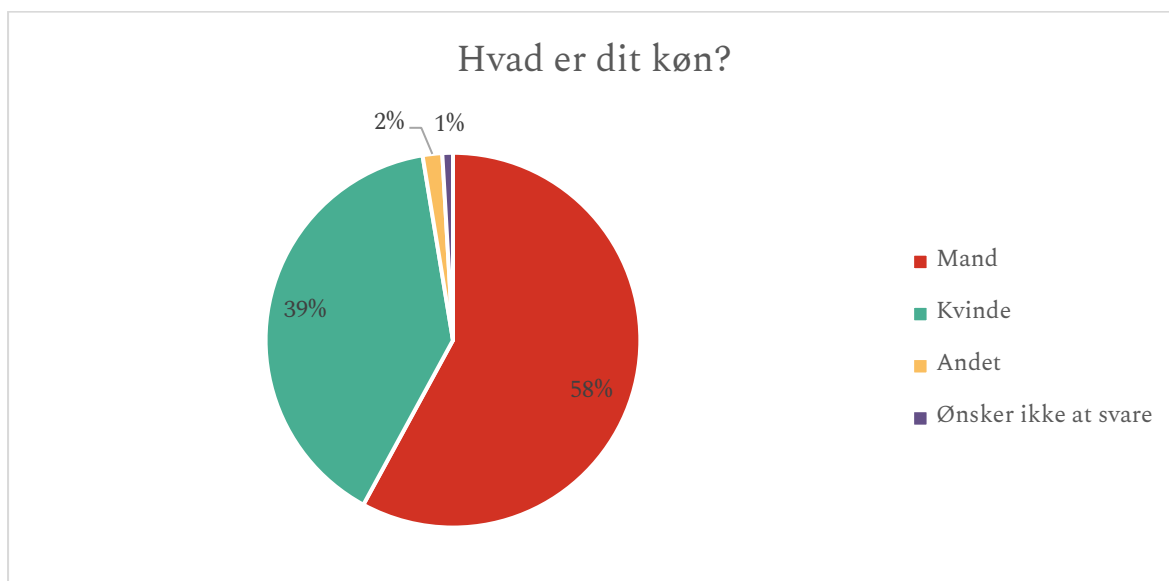
Ligeledes har det udviklet sig, hvor vigtigt elevernes synes "klima og fokus på hvordan vi mindsker Danmarks CO₂-udledning" steget fra 60,25%, der i 2017 synes det var "vigtigt" eller "meget vigtigt", til at det i 2019 galt 68,41%.

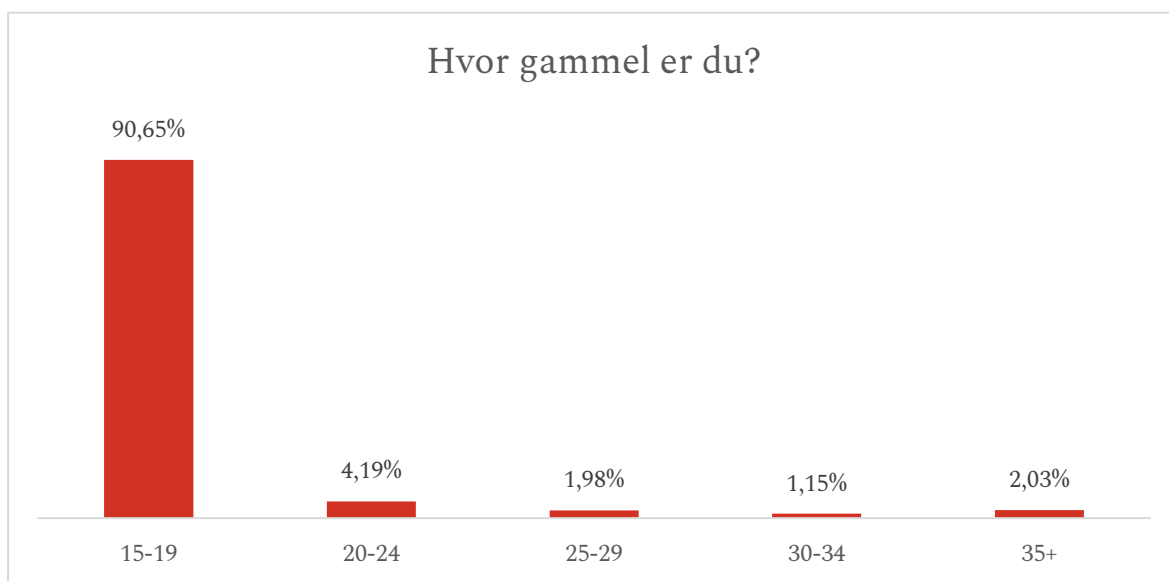
Figur 11: Emner, udvikling

Bilag 1: Baggrundsdata

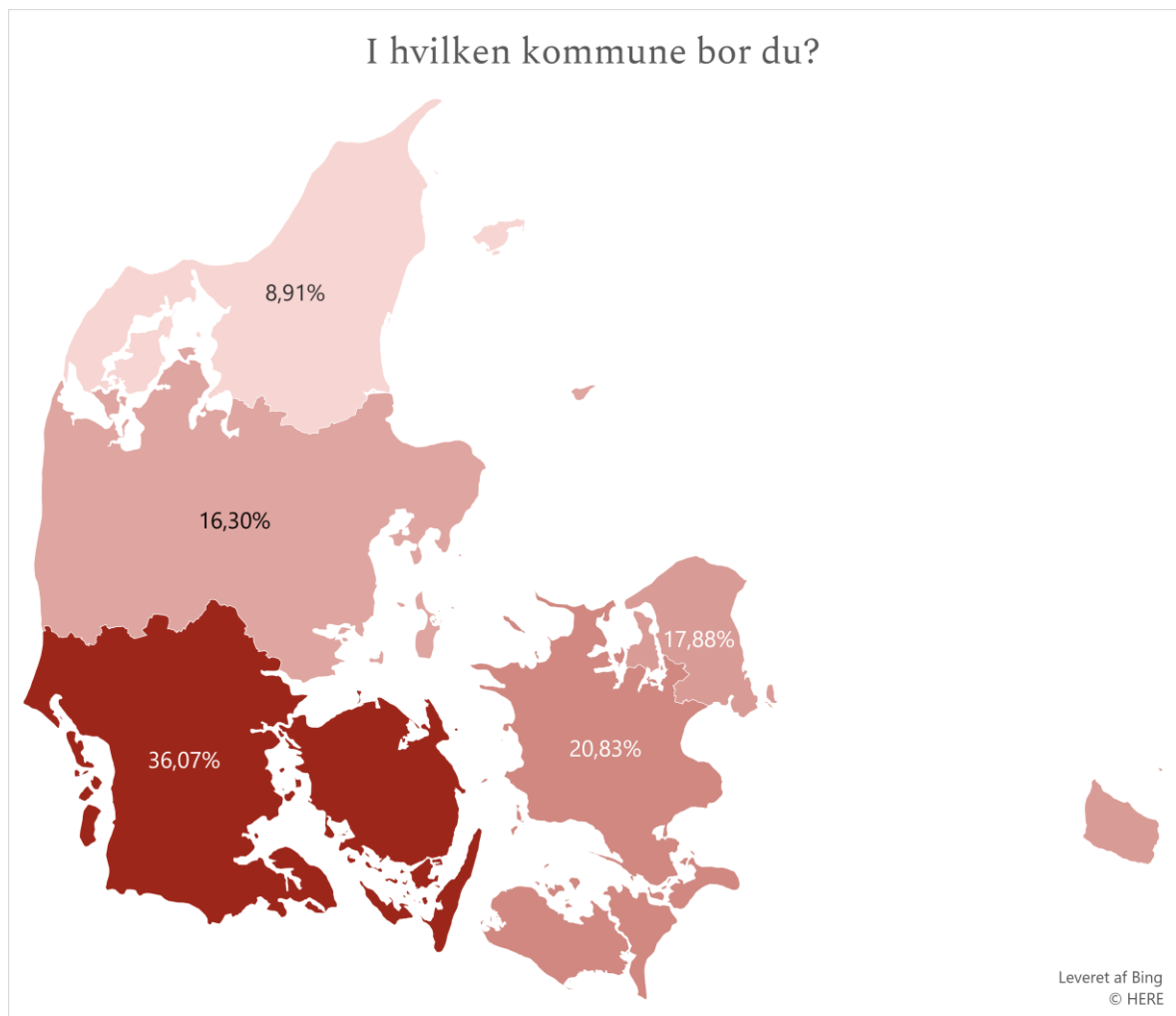
Figur 12: Køn

Figur 13: Alder

5

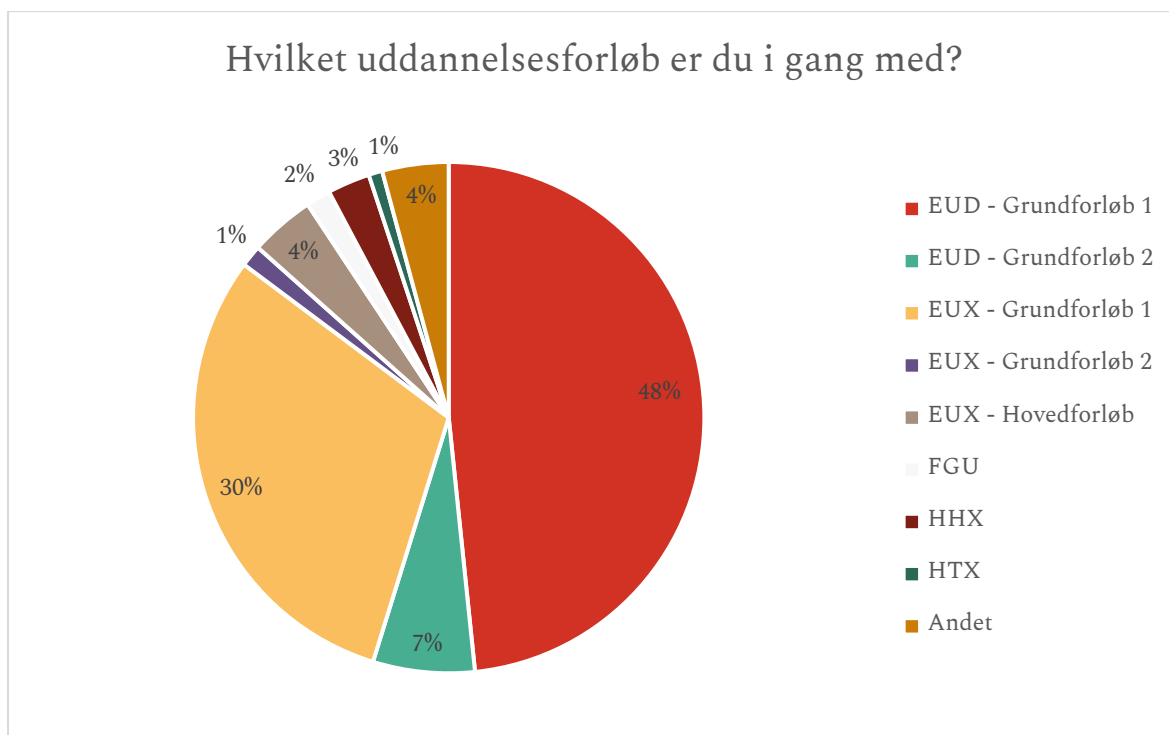
⁵ Bemærkning: Alle respondenter under 15 og over 50 er vurderet som fejlkilder og derfor sorteret fra. Det betyder, at 22 samlet er sorteret fra svarende til 1,00% af det samlede udtræk.

Figur 14: Geografi

6

⁶ Bemærkning: 27 respondenter, svarende til 1,23% af det samlede udtræk, har derudover svaret, at de ikke ved, hvilken kommune de bor i, eller ikke ønsker at svare.

Figur 15: Uddannelsesforløb

Bilag 2: Figuroversigt

Figur 1: Intenderet stemmeafgivning ved FTV	6
Figur 2: Intenderet stemmeafgivning ved FTV	7
Figur 3: Udvikling i blokfordeling	8
Figur 4: Viden om partier, udvikling	9
Figur 5: Tillid til politikere.....	10
Figur 6: Politisk aktiv	11
Figur 7: Politisk aktiv, udvikling	11
Figur 8: Oplevelse af handlemuligheder.....	12
Figur 9: En god samfundsborger	13
Figur 10: Emner	15
Figur 11: Emner, udvikling.....	16
Figur 12: Køn.....	18
Figur 13: Alder	18
Figur 14: Geografi.....	19
Figur 15: Uddannelsesforløb	20

